

EGYESÜLETI JOG IDŐKÖZBENI VÁLTOZÁSAI

A kiadott jegyzetben olvasottakhoz képest a Ptk. és kapcsolódó szabályok időközben módosultak, a következők szerint.

- 1) 2016. évi LXXVII. törvény hatályon kívül helyezte a Ptk. 3:24. §- korábbi rendelkezését és új szabályt alkotott a vezető tisztségviselő felelősségére, amely az egyesületre és az alapítványra egyaránt alkalmazandó. Egyúttal hatályon kívül helyezte az eredeti 6:541. §-t.
- 2) 2016. évi CLXXIX. törvény három lényeges módosítása
 - (1) Módosította a 2011. évi CLXXV. törvényt (a Civil törvényt, rövidítve Ectv.);
 - (2) Módosította a 2011. évi CLXXXI. törvényt (Cnyt.);
 - (3) Módosította a Ptk. egyesületi szabályait a következők szerint:
 - a) 3:65. § (4) bek. új szövegezés
 - b) 3:70. § (1) bek. új szövegezés
 - c) 3:70. § kiegészült a (4) bekezdéssel
 - d) 3:71-3:82. §§-ok részben módosításra kerültek a következők szerint
 - i. 3:71. § - az eredeti 3:72. § szöveg módosítása került ide és kiegészült (3) bekezdéssel
 - ii. 3:72. § - eredeti 3:73. § került ide
 - iii. 3:73. § - eredeti 3:75. § került ide
 - iv. 3:74. § - új szövegezés
 - v. 3:75. § - új szövegezés
 - vi. 3:76. § - eredeti szöveg kiegészült az (1) bekezdésben, és egy (3) bekezdéssel
 - vii. 3:77. § - eredeti szöveg megmaradt
 - viii. 3:78. § - eredeti szöveg, de az (1) bek. kiegészült egy új rendelkezéssel
 - ix. 3:79. § - eredeti szöveg megmaradt
 - x. 3:80. § - eredeti szöveg megmaradt
 - xi. 3:81. § - újra fogalmazta az eredeti szabályt
 - xii. 3:82. § - eredeti szöveg, de (1) bek kiegészült a 2. mondattal
- 3) A Ptké. 2015-ös módosítása beiktatta a 10/A. §-t, amely a Ptk. 3:35. §-t érdemben kiegészítette, amely az egyesületi szervek határozatainak bírósági felülvizsgálatánál fontos.

1. Alkotmányos alapok

Az Alaptörvény biztosítja az egyesülés alkotmányos jogát [VIII. cikk (2) bek.], ezt részben kibontja és további szabályokkal egészíti ki az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.). Az Ectv. szerint: „az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelynek alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy másokkal szervezeteket, illetve közösségeket hozzon létre vagy azokhoz csatlakozzon.” [3. § (1) bek.] Ugyanezen § (2) bekezdése szerint: „Az egyesülési jog alapján a természetes személyek, valamint tevékenységük célja és alapítóik szándéka szerint a jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei szervezeteket hozhatnak létre és működtethetnek.”

Magyarország alkotmányos berendezkedésének egyik alapja, hogy az egyesülés joga alapján személyek közös cél megvalósítására csoportokat, szervezeteket, sőt a magánjog szabályai alapján jogi személyeket hozhatnak létre. Az Ectv. alapján háromféle személyegyesülés hozható létre: *egyesület, szövetség és civil társaság.*

A magánjogi szervezetek és jogalanyok, azaz egyes nem természetes személyek létesítésének a szabályait nem az alkotmányjog, hanem a magánjog szabályozza. A magánjogi egyesületek korábbi, 1989-re visszamenő szabályozását (az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény) a Ptk. az új közjogi környezetben teljesen új magánjogi alapokra helyezte. Az új szabályok a magánjog azon alapvető tételéből indulnak ki és azon alapulnak, hogy a jogalanyok szabadon alapíthatnak magánjogi szervezeteket, nem természetes személy jogalanyokat, ezek közt szabadon létesíthetnek jogi személy

egyesületeket is. Ezt a szabadságot a létesítés szabadsága mellett a Ptk. új elemekkel gazdagítja, így többek közt ide sorolandó az az alapelv, hogy az egyesület alapszabályát, annak tartalmát a tagok szabadon állapíthatják meg.

Az egyesületekre alkalmazni kell a Ptk. jogi személyekre vonatkozó általános szabályait (3:1–3:48. §), ezekre épül az egyesületekre vonatkozó Ptk. különös szabályozása. Ez az írott joganyag már mennyiségében is meghaladja a korábbi szabályokat. Mivel az egyesületi jog közjogi és magánjogi szabályozása alapvető átalakuláson ment át és új alapelveken nyugszik, a korábbi, Ptk. előtti bírói gyakorlat alapvetően nem alkalmazandó a Ptk. hatályba lépését követően. Az Ectv. az egyesület végelszámolására, csődjére és felszámolására, egyszerűsített törlési eljárására, egyesületek feletti törvényességi ellenőrzésére, gazdálkodására és könyvvizelésére is tartalmaz rendelkezéseket.

A jogi személyre vonatkozó új szabályok a *szabad személyegyesülés és a létesítés szabadságának elvén* alapulnak [3:4. § (2) bek.], amely magában foglalja személyek bármilyen olyan egyesülését, amely közös cél megvalósítását tűzi ki, és magában foglalja a gazdasági tevékenységre történő, jogszabályokban meghatározott jogi személy alapítását. Ez utóbbi jogi személy formák egy része került csak a Ptk.-ba, a gazdasági társaságok, de ezen kívül számos gazdálkodó jogi személy ismert még, amelyek szabályait külön törvények tartalmazzák.

Az egyesület a *magánjogi autonómia* megvalósulásának olyan jogi kerete, a személyek szabad cselekvési lehetőségének és együttműködésének azt a részét valósítja meg, amely biztosítja, hogy a jogalanyok közös cél érdekében új jogalanyt létesíthessenek, és ezen közös célmegvalósítás anyagi és tevékenységi kockázatát elkülöníthetik saját vagyonuktól. Az egyesület mint személyeket egyesítő jogi személy forma egyúttal az egyik legrégebbi jogiszemély-formáció is. A Ptk. egyesületként csak a jogi személy egyesületet szabályozza. A gyakorlatban létező nem jogi személy formában működő „egyesületekre” vonatkozó szabályok az „egyesület” tényleges tartalma alapján határozható meg. Ilyen együttműködések minősülhetnek például polgári jogi társaságnak (Ptk. 6:498-6:513. §§) vagy akár magánjogi kötőerővel nem bíró együttműködésnek (például rendszeresen összejáró asztaltársaság).

2. A Ptk. 2016-os módosításai

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2016. évi LXXVII. törvény 2. §-a újra fogalmazta a 3:24. §-t, amely a jogi személy vezető tisztségviselő felelősségét szabályozza általánosságban, valamint törölte a Ptk. eredeti 6:541. §-t. A Ptk. egyesületekre vonatkozó szabályait módosította a 2016. évi CLXXIX. törvény 32., 33. és 34. §-ai (továbbiakban: „Ptk.-Mód. II.”). A módosítások 2017. január 1-jétől léptek hatályba. A szabályokat ezen időponttól kell alkalmazni, függetlenül attól, hogy az egyesület alapszabálya eltér-e ezektől a szabályoktól vagy sem. A Ptk.-Mód. II. a Ptk. egyesület szabályai közül az eredeti VIII. címet (3:77-3:82. §§) formálisan hatályon kívül helyezte, de az eredeti Ptk. számos szabályát ugyanazzal a megfogalmazással ismét hatályba helyezte, amiként fent összefoglaltuk.

3. Közhasznú jogállás

A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény vezette be egyes szervezetek, így az egyesületek közhasznú jogállásúvá minősíthetőségét. E szabályozást az Ectv. váltotta fel, amely a korábban megszerzett közhasznúsági és kiemelkedően közhasznú státuszról eredő előnyök használatára és az alapszabályi szabályozás megújítására 2014. május 31-ig adott határidőt [Ectv. 75. § (5) bek.]. 2014. június 1-jétől csak a Ectv. szerinti feltételekkel megszerzett és a közhasznúsági nyilvántartásba vett egyesület jogosult a közhasznú megjelölés használatára és a közhasznú jogálláshoz kapcsolódó kedvezmények igénybevételére.

4. Nyilvántartásba vétel és nyilvántartás

A Ptk. anyagi szabályai kapcsán utalunk a 2011. évi CLXXXI. törvényre, amely 125 paragrafusban részletesen szabályozza a civil szervezetek, így az egyesület nyilvántartásával és azzal összefüggő szabályokat.
